

STOP FEMICIDU
NASILJU NAD
ZENAMA.

NASILJE NAD ZENAMA

DISKURSI, PERSPEKTIVE,
LEKCIJE IZ BH. POVIJESTI

UREDNIK FAHD KASUMOVIĆ

NASILJE NAD ŽENAMA: DISKURSI, PERSPEKTIVE, LEKCIJE IZ BH. POVIJESTI

NASILJE NAD ŽENAMA: DISKURSI, PERSPEKTIVE, LEKCIJE IZ BH. POVIJESTI

Izdavači

Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet

Franje Račkog 1, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.ff.unsa.ba

Fondacija Heinrich Böll, Sarajevo

Avde Sumbula 1, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.ba.boell.org

Heinrich-Böll-Stiftung e.V.

Schumannstr. 8, 10117 Berlin, Deutschland

www.boell.de

Za izdavače

Prof. dr. Kenan Šljivo, dekan FFUNSA

Paola Petrić, direktorica ureda HBS-a, Sarajevo

Urednik

Prof. dr. Fahd Kasumović

Recenzenti i recenzentice

Prof. dr. Edin Radušić, prof. dr. Amir Duranović, prof. dr. Danijel Džino, prof. dr. Zrinka Serventi, dr. Tatjana Katić, dr. Elma Korić, prof. dr. Enver Kazaz, dr. Ljubinka Škodrić, dr. Neven Isailović, prof. dr. Amila Ždralović, prof. dr. Amila Ferhatović, dr. Elmedina Duranović, doc. dr. Maša Grdešić i dr. Edin Hodžić

Mišljenja iznesena u ovoj monografiji su autorska i ne predstavljaju nužno stavove i gledišta izdavača.

ISBN 978-9926-491-36-9 (Filozofski fakultet Univerziteta)

ISBN 978-9926-547-03-5 (Ured Heinrich-Böll-Stiftung e.V. u Bosni i Hercegovini)

ISBN 978-3-86928-271-8 (Heinrich-Böll-Stiftung e.V., Berlin)

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod ID brojem 62396678

UNIVERZITET U SARAJEVU – FILOZOFSKI FAKULTET
HEINRICH-BÖLL-STIFTUNG

NASILJE

NAD

DISKURSI, PERSPEKTIVE,
LEKCIJE IZ BH. POVIJESTI

ŽENAMA

UREDNIK: FAHD KASUMOVIĆ

SARAJEVO – BERLIN, 2024.

*Ženama, majkama, sestrama, kćerima, žrtvama nasilja
Da se zlo više nikada i nikome ne ponovi!*

SADRŽAJ

Predgovor	9
Popis slika i tabela	13
Napomena o transkripciji i transliteraciji	14
UVOD	
Fahd Kasumović: Nasilje nad ženama: Globalni problem, akademski izazovi, lekcije iz bh. povijesti.	17
I. ANTIČKI DRUŠTVENI HORIZONTI	
Almir Marić: Od vatre do okova: Nasilje nad ženama na istočnojadranskoj obali u rimsko doba.	43
II. NAD POVIJESNIM VRELIMA SREDNJOVJEKOVNE BOSNE	
Dženan Dautović: Nasilje nad ženama u srednjovjekovnoj Bosni	75
III. U CIVILIZACIJSKIM TOKOVIMA SVIJETA ISLAMA	
Fahd Kasumović: Nasilje nad ženama u osmanskoj Bosni: Ka mapiranju sociokulturne panorame pogranične provincije	99
IV. POD DVOGLAVIM ORLOM	
Amila Kasumović: Maskulinitet, mizoginija i modernizacija: Seksualno i tjelesno nasilje nad ženama u habsburškoj Bosni	169
V. IZMEĐU DVA SVJETSKA RATA	
Minela Radušić: Zlostavljane u tišini: Nasilje nad ženama u Bosni i Hercegovini 1918–1929.	217
VI. U PLAMENU DRUGOG SVJETSKOG RATA	
Adnan Jahić: Veliko stradanje: Nasilje nad ženama u Bosni i Hercegovini 1941–1945.	253
VII. SOCIJALISTIČKA EPOHA	
Mirza Džananović: Reprezentacija nasilja nad ženama u printanim medijima tokom socijalističke epohe u Bosni i Hercegovini	283
VIII. U RATNOM VIHORU 1990-IH	
Sabina Subašić Galijatović: Nasilje nad ženama u oružanim sukobima: Zločini seksualnog zlostavljanja u Bosni i Hercegovini 1992–1995.	305

IX. SOCIOLOŠKO-KULTUROLOŠKI DISKURSI

Sarina Bakić: Naslijeđe šutnje: Kultura nasilja nad ženama
i potraga za promjenom 337

X. KNJIŽEVNI DISKURSI

Ajla Demiragić: Kanonska književnost i prikazi nasilja
nad ženama: Čitanja s *otporom* lektira za gimnazije i srednje škole
u Bosni i Hercegovini. 371

KADA SE KRITIČKI SAGLEDA DUGA POVIJEST NASILJA 397

Violence Against Women: Discourses, Perspectives, Lessons from
the History of Bosnia and Herzegovina 415

Gewalt gegen Frauen: Diskurse, Perspektiven, Lehren aus der
bosnisch-herzegovinischen Geschichte. 433

Podaci o autorima i autoricama 455

Indeks. 459